

L'ASSETJAMENT ESCOLAR DES DE LA PERSPECTIVA DEL PROFESSORAT

Anàlisi dels coneixements i estratègies del professorat de 3r de primària a 4t
d'ESO en la detecció i intervenció de l'assetjament escolar

MÀSTER EN PSICOPEDAGOGIA

Àmbit de Mediació i Gestió del conflicte

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA

Mònica Salvador Carbó

Tutora del treball final: Dra. Laia Lluch Molins

Curs 2020-2021

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
2. JUSTIFICACIÓ	5
3. DEFINICIÓ DEL PROBLEMA	6
3.1 Objectius del treball	6
4. MARC NORMATIU	7
5. MARC TEÒRIC	8
5.1 Definició d'assetjament escolar	8
5.2 Tipus d'assetjament escolar	8
5.3 Els rols en l'assetjament escolar	9
5.4 El professorat i l'assetjament escolar	9
5.5 Aportació a la societat i a l'ètica professional	9
6. MARC METODOLÒGIC	11
6.1 Enfocament Metodològic	11
6.2 Plantejament de la investigació	11
6.2.1 Context	11
6.2.2 Mostra	12
6.2.3 Instruments de recollida de dades	13
6.3 Planificació i temporització de la investigació	14
6.4. Estratègia d'anàlisi de dades	15
7. ANÀLISI DELS RESULTATS	16
7.1 O.G: Analitzar el grau de coneixement que tenen els mestres i tutors sobre assetjament escolar.	16
7.2 O.E.1: Indagar quina és la seva formació prèvia en matèria d'assetjament escolar.	19
7.3 O.E.2: Conèixer les estratègies que empren els mestres i tutors per prevenir, detectar i intervenir en assetjament escolar i les diferències i similituds entre etapes educatives.	19
7.4. O.E.3: Conèixer la visió del professorat entorn l'assetjament escolar	22
7.5. O.E.4: Estudiar quins són els factors condicionants i les necessitats des del punt de vista de l'equip directiu per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en l'assetjament escolar	22
7.6 O.E.5: Estudiar el pla de convivència del centre en matèria d'assetjament escolar.	23
8. CONCLUSIONS	25
8.1 Conclusions segons els objectius	25
8.2 Limitacions i propostes de millora	27
8.3. Perspectiva de futur	28

9. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	29
ANNEXOS	32
Annex 1. Consentiment Informat.....	32
Annex 2. Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar.....	34
Annex 3. Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar – Equip directiu	38
Annex 4. Dades gràfiques de la mostra	40
Annex 5. Estratègies dels docents d'educació primària i de l'ESO davant situacions de conflicte.....	41

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Dades dels subjectes de la mostra. FONT: Elaboració pròpia.....	13
Taula 2. Planificació segons els objectius de la investigació. FONT: Elaboració pròpia	14
Taula 3. Temporització del procés de treball. FONT: Elaboració pròpia.....	14
Taula 4. Coneixements dels docents respecte assetjament escolar. FONT: Elaboració pròpia	18
Taula 5. Factors condicionants i necessitats del centre en la prevenció, detecció i intervenció en assetjament segons l'equip directiu. FONT: Elaboració pròpia	22
Taula 6. Anàlisi documental del projecte Tolerància Zero. FONT: Elaboració pròpia ..	23

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1. Ubicació del conflicte segons els docents .FONT: Elaboració pròpia	17
Figura 2. Causes en la conducta de l'alumnat agressor. FONT: Elaboració pròpia.....	17
Figura 3. Factors que expliquen que un alumne sigui agredit. FONT: Elaboració pròpia	18
Figura 4. Formació prèvia dels docents en assetjament escolar. FONT: Elaboració pròpia	19
Figura 5. Estratègies de l'equip docent davant el conflicte. FONT: Elaboració pròpia .	20
Figura 6. Estratègies utilitzades segons l'etapa educativa. FONT: Elaboració pròpia...21	
Figura 7. Estil d'actuació de l'equip docent davant el conflicte. FONT: Elaboració pròpia.....	21
Figura 8. Gènere dels participants de la investigació. FONT: Elaboració pròpia	40
Figura 9. Edat dels participants. FONT: Elaboració pròpia.....	40
Figura 10. Formació base dels participants. FONT: Elaboració pròpia.....	40
Figura 11. Estratègies de l'equip docent d'educació primària davant situacions de conflicte. FONT: Elaboració pròpia	41
Figura 12. Estratègies de l'equip docent de l'ESO davant situacions de conflicte. FONT: Elaboració pròpia.....	42

1. INTRODUCCIÓ

L'**assetjament escolar** és una de les grans tasques pendents a les nostres escoles. Segons l'estudi realitzat per la Fundació Barça a 41 centres d'Educació Primària de Catalunya (2019), 1 de cada 4 alumnes manifesta haver estat víctima d'assetjament entre 3r i 6è de primària i el 76% dels mestres afirmen no estar preparats o no saber afrontar situacions de **bullying**. Segons els Estudis de Convivència Escolar de la Generalitat de Catalunya del curs 2016/17, el 58% dels alumnes d'entre 12 i 18 anys creuen que hi ha entre bastants i molts alumnes maltractats als centres escolars. Segons l'estudi fet per l'observatori per Espanya de la ONG Internacional "Bullying sense Fronteres", la xifra de casos greus de Bullying de maig de 2017 a maig de 2018 va ser de 1.475, augmentant un 20% respecte a l'any anterior (10% a Catalunya).

El terme assetjament escolar o bullying apareix l'any 1983 amb la presentació dels primers informes relacionats amb la violència escolar a Noruega al llarg dels anys 70, realitzats per **Dan Olweus**. Segons Olweus (1983), un estudiant és assetjat o victimitzat quan està exposat de manera repetitiva a accions negatives per part d'un o més estudiants, sense capacitat per defensar-se. És necessari que hi hagi una intencionalitat de fer mal, físicament o psicològicament, i que es repeteixi durant un període de temps. Es dona una situació de poder en l'**assetjador** o assetjadors i on la **víctima** és incapaç de sortir-se'n per ella mateixa. Segons Olweus (1983), citat al Protocol de **prevenció, detecció i intervenció** davant l'assetjament i el ciberassetjament de la Generalitat de Catalunya (2019), "La continuïtat d'aquestes relacions provoca en les víctimes efectes clarament negatius: descens de l'autoestima, estats d'ansietat i quadres depressius, cosa que dificulta la seva integració en el medi escolar i el desenvolupament normal dels aprenentatges".

Segons Berbén, Benítez i Fernández (2006) el coneixement de les característiques i delimitació de la violència entre iguals ajuda al professorat a detectar-ne les situacions. Segons els mateixos autors, la idea prèvia que tenim de qualsevol situació o circumstància dona lloc a certes creences (errònies o no) i, com a conseqüència, es produeixen unes actituds. Per tant, és necessari conèixer quines són aquestes creences sobre assetjament escolar per tal de modificar aquelles que no siguin correctes.

L'objectiu d'aquest treball és analitzar quins són els coneixements sobre assetjament escolar que tenen els **mestres i professors** de 3r de primària a 4t d'ESO d'una escola concertada de Sabadell on, des del curs 2020/2021, s'està implementant un projecte contra l'assetjament escolar, i quines **estratègies** utilitzen a l'hora de detectar i intervenir en un possible cas.

La recerca es realitzarà seguint una metodologia ex-post-facto i amb l'administració de qüestionaris ad-hoc, tant per a l'equip docent com per a l'equip directiu. La investigació es complementarà amb l'anàlisi documental del projecte anti-assetjament propi de l'Escola.

2. JUSTIFICACIÓ

L'interès per aquest treball neix de les experiències relacionades amb l'assetjament escolar, al llarg de més de 20 anys de trajectòria professional, en l'àmbit de l'educació i la psicologia. Al llarg d'aquests anys, en consulta privada, he vist alumnes víctimes d'assetjament escolar amb episodis depressius, ansietat i intents auto lesius, entre d'altres. Famílies que no saben com actuar, sigui per desconeixement o perquè no troben en l'escola l'acceptació i el reconeixement de la problemàtica. I per altra banda, escoles, mestres i professors, que consideren que l'assetjament escolar només passa lluny de les seves parets. Probablement, és vist com un fracàs propi i del centre educatiu.

L'assetjament escolar és un fenomen freqüent i, el primer pas, és acceptar que existeix i ha existit sempre. Això no vol dir que l'hàgim de normalitzar ni, en cap cas, acceptar el maltractament entre iguals, però cal endinsar-nos-hi per saber què és, com prevenir-lo, detectar-lo i intervenir-hi. Cal parlar-ne pel bé de tots, i especialment, pel bé dels alumnes. Cap nen i nena, de qualsevol edat, ha d'anar a l'escola amb por cap als seus iguals. I com adults, és la nostra obligació oferir un entorn segur. Per tant, el primer pas és **visibilitzar** l'assetjament escolar i formar-nos, com a eina de prevenció.

Aquest curs 2020/2021, com a responsable del Departament d'Orientació Psicopedagògica, tinc l'oportunitat de col·laborar en la implementació d'un projecte de "**Tolerància Zero**" a l'Escola XXX de Sabadell, per tal de lluitar contra l'assetjament escolar i qualsevol classe de violència entre l'alumnat. La meua formació com a Psicopedagoga em permetrà complementar els coneixements en Psicologia i poder treballar de manera global l'assetjament. Això em dona la possibilitat de treballar directament amb els mestres i professors, sobretot de 3r de primària a 4t d'ESO, cursos on es porta a terme el projecte. La seva visió, coneixements i estratègies quan a l'assetjament són claus per detectar qualsevol classe de conflicte, i posar-li el nom adequat. Cal apoderar la figura del professorat en el seu paper contra l'assetjament escolar i, per això, és important saber i conèixer la seva perspectiva.

3. DEFINICIÓ DEL PROBLEMA

Al llarg del treball s'analitzarà els coneixements i estratègies del professorat de 3r de primària a 4t d'ESO de l'Escola XXX de Sabadell a l'hora de detectar i intervenir en l'assetjament escolar.

L'Escola XXX és un centre concertat ubicat al centre de Sabadell. Compta amb 2 línies per curs, de P3 a 2n de Batxillerat. Aquest curs 20/21, per mesures d'excepcionalitat per la Covid-19, els 6 cursos de primària tenen 3 línies amb uns 17-18 nens per classe. Per tant hi ha 3 mestres per curs. A l'etapa de secundària, també trobem 3 tutors per curs, amb un total de 20 alumnes per grup.

El mes de setembre de 2020 es posa en marxa el projecte "Tolerància Zero", vinculat al projecte de convivència del centre, per visibilitzar, prevenir i detectar qualsevol classe d'assetjament escolar i de violència en general. La majoria de mestres i tutors, han assistit a la xerrada inicial que s'ha ofert a cada grup-classe sobre assetjament. La investigació està centrada en els 12 mestres de 3r a 6è de primària i els 12 tutors de 1r a 4t d'ESO.

Dins d'aquest context, ens plantejem: quin grau de coneixements té el professorat sobre l'assetjament escolar? Quines estratègies segueixen a l'hora d'intervenir en una possible situació d'assetjament? Hi ha relació entre les estratègies que s'utilitzen i l'etapa educativa?

3.1 Objectius del treball

L'objectiu general proposat a la present recerca és analitzar el grau de coneixement que tenen els mestres i els tutors sobre assetjament escolar.

Quant als objectius específics, es proposa:

- Indagar quina és la seva formació prèvia en matèria d'assetjament que tenen els mestres i tutors.
- Conèixer les estratègies que empren els mestres i tutors per prevenir, detectar i intervenir en l'assetjament escolar i les diferències i similituds entre etapes educatives.
- Conèixer la visió de professorat entorn l'assetjament escolar
- Estudiar quins són els factors condicionants des del punt de vista de l'equip directiu per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en l'assetjament escolar.
- Estudiar el pla de convivència del centre en matèria d'assetjament escolar.

4. MARC NORMATIU

El treball d'investigació es dur a terme a l'Escola XXX de Sabadell. Segons el seu ideari, i recollit en el punt 2.1.6 del PEC (Projecte Educatiu de Centre): "*L'Escola es proposa preparar els alumnes per viure com a persones lliures, dins d'una societat canviant i plural. Estimula en l'alumne els valors d'una societat democràtica: sentit de la responsabilitat, respecte a l'altre, actitud de diàleg i solidaritat*". La prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar a l'Escola XXX queda recollit dins el PEC a l'apartat 3.1 amb el Projecte "Tolerància Zero" contra l'assetjament escolar i per la convivència al Centre, quedant també vinculat el projecte de Convivència de l'escola.

La RESOLUCIÓ ENS/585/2017, de 17 de març, estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de Convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre (DOGC 7336 - 24.3.2017). A l'apartat 6 s'estableixen els continguts del projecte de convivència, que han d'incloure la concreció de protocols de prevenció, detecció i intervenció enfront situacions de conflictes greument perjudicials per a la convivència. Dins d'aquest apartat hi trobem el Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament de la Generalitat de Catalunya (07/2919). El Projecte "Tolerància Zero" de l'Escola XXX segueix el protocol adaptant-lo a la singularitat i característiques pròpies del centre educatiu.

5. MARC TEÒRIC

5.1 Definició d'assetjament escolar

El concepte d'assetjament escolar (bullying) apareix per primera vegada a la dècada dels anys 70 gràcies a les investigacions de Dan Olweus. Segons Olweus (1983) citat a Colell i Escudé (2006), definim Bullying com una conducta de persecució física i/o psicològica que realitza un o més alumnes contra un altre de manera sistemàtica. Aquesta acció, negativa i intencionada, situa a la víctima en una posició on difícilment en pot sortir per si mateixa. Segons el Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals de la Generalitat de Catalunya (2019) L'assetjament escolar és un tipus de violència que presenta les següents característiques: 1) Existeix una situació d'**abús de poder** que impedeix que la persona assetjada pugui sortir-se'n per ella mateixa; 2) hi ha una **intencionalitat** per part de l'agressor o agressors de fer mal, físicament o psicològicament; 3) qui el pateix es troba **indefens** enfront qui l'intimida; 4) és una situació que es **repeteix** sistemàticament al llarg d'un període de temps durant el que l'agressió es dona de manera sostinguda.

Segons Díaz-Aguado (2005), l'assetjament escolar acostuma a 1) incloure conductes de naturalesa diversa com burles, amenaces, intimidacions, agressions físiques, aïllament sistemàtics i insults; 2) Tendeixen a originar problemes que es repeteixen i s'allarguen durant cert temps; 3) suposa un abús de poder, al ser provocada per un alumne (Bully – “matón”) que és recolzat generalment per un grup, contra una víctima que es troba indefensa i que no pot sortir per si mateixa d'aquesta situació; 4) i es manté per culpa de la ignorància o passivitat de les persones que envolten als agressors i a les víctimes sense intervenir-hi directament.

5.2 Tipus d'assetjament escolar

A l'informe del Defensor del Pueblo sobre violència escolar en Espanya (1999) citat a Monelos, Mendri i García-Fuentes (2015) es recull la classificació següent: 1) **Maltractament físic** que es distingeix per: amenaçar amb armes (maltractament físic directe) i pegar (maltractament físic directe), amagar coses (maltractament físic indirecte), trencar coses (maltractament físic indirecte), robar coses (maltractament físic indirecte); 2) **Maltractament verbal** que inclou: Insultar (Maltractament verbal directe), posar sobrenoms (maltractament verbal directe), parlar malament d'algú (maltractament verbal indirecte), exclusió social (ignorar a algú, no deixar-lo participar en una activitat); 3) **Maltractament mixta** (físic i verbal) que va des d'amenaçar amb la finalitat d'intimidar fins a obligar a fer coses amb amenaces (xantatge) o assetjar sexualment.

El Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament i ciberassetjament entre iguals de la Generalitat de Catalunya (2019) classifica les conductes d'assetjament segons la forma (directa o indirecta) i el tipus (físic, verbal, digital, exclusió social).

Segons Garaigordobil y Martínez (2014), citats a Monelos (2015) en l'actualitat es distingeixen 4 formes tradicionals de bullying presencial o “cara a cara”: Físic (conductes agressives dirigides contra el cos o la propietat), verbal (conductes

verbals despectives), socials (conductes d'aïllament i marginació) i psicològiques (conductes per minvar l'autoestima i generar por).

5.3 Els rols en l'assetjament escolar

Segons Colell i Escudé (2006), Olweus (2001) defineix els 7 rols que es poden donar en un grup d'alumnes amb el "**cercle del Bullying**": agressor, partidari, seguidor, espectador, possible defensor, defensor i víctima. Ortega (1997) situa els rols en el **triangle de la violència** i amb les lleis del silenci i de la dominància-submissió. Els 3 rols que vertebraven el triangle són: Agressors-victimitzats, víctimes i agressors. Els complementen 4 rols més en funció de la seva posició davant el conflicte: reforçadors, ajudants, defensors i aliens. Segons Salmivalli (1996) citada a Ortega (2007), es diferencien 6 rols en una situació d'assetjament: agressor, reforçador de l'agressor, ajudant de l'agressor, defensor de la víctima, la víctima i l'aliè, desapareixent en aquest cas el rol d'agressor-victimitzat.

5.4 El professorat i l'assetjament escolar

El Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament i ciberassetjament entre iguals de la Generalitat de Catalunya (2019) proposa diverses **mesures** quan al professorat per tal de prevenir i detectar el bullying. Posa èmfasis en compartir una mateixa visió de l'assetjament i dels seus trets característics entre el professorat, promoure la formació, i tenir en compte els vincles entre docent-alumnat, crear relacions positives basades en la responsabilitat, el respecte i la confiança per tal d'afavorir la comunicació de possibles situacions d'assetjament. Destaca la importància de l'estil docent, de la seva forma de fer, de comunicar-se i d'abordar els conflictes a l'aula. Es proposa crear un clima socioafectiu càlid, sense ser permissiu, la comunicació assertiva i mostrar tolerància zero davant qualsevol tipus de violència.

Segons la tipologia de programes anti-*bullying* de Vreeman y Carroll (2007) citada a Del Moral, Suárez i Musitu (2013) els Whole-School (programes multidisciplinaris) inclouen actuacions preventives que afecten tant als menors com a tots els membres de la comunitat educativa, incloent una combinació de normes i sancions, programes de formació al professorat, currículum a l'aula, ... Segons l'estudi de Del Moral, Suárez i Musitu (2013) les principals característiques que ha de tenir el professorat per prevenir l'assetjament als centres educatius ha de ser l'empatia, la implicació, motivació, paciència, el respecte, que doni suport a l'alumnat i a la vegada posi les normes clares i fermes. Ha de ser afectuós, que no etiqueti i doni bé les classes i formant-se contínuament amb relació a la millora de la convivència.

5.5 Aportació a la societat i a l'ètica professional

L'increment dels casos de bullying o assetjament escolar els últims anys ens planteja la necessitat d'estudiar-ne tots els factors i actors. Un d'ells, el professorat, és una de les peces fonamentals en la prevenció i detecció primerenca de casos d'assetjament. La investigació de Serrano i Pérez (2011) sobre la formació del professorat d'ESO quant a assetjament escolar mostra la preocupació i l'interès dels docents pel Bullying, però no disposen de coneixements i formació, especialment en els diferents tipus existents. Segons Del Barrio (2006), citat per les mateixes autores, bona part del professorat no se

sent preparat per actuar, sobretot per no tenir la formació adequada. Segons l'estudi realitzat per la Fundació Barça (2019), el 76% dels mestres afirmen no estar preparats o no saber afrontar situacions d'assetjament escolar.

La investigació té com a objectiu endinsar-nos en l'assetjament escolar des de la mirada del professorat, tant de primària com de secundària, per tal de conèixer quines són les seves fortaleses i mancances i, si s'escau, i un cop conclosa la investigació, elaborar un pla d'actuació per tal de donar les eines i estratègies que siguin necessàries per a apoderar als docents.

Segons Buendía i Berrocal (2001), els problemes ètics que ens podem trobar a la investigació educativa són respecte els participants, al llarg del desenvolupament de la investigació, quant al propi investigador i respecte a altres investigadors i l'ús de dades falses. Quant als participants, se'ls informarà mitjançant el consentiment informat, dels objectius de la investigació, garantint-ne la privacitat, l'anonimat, la intimitat, la sinceritat i transparència. Un cop obtinguts els resultats, es posaran a la seva disposició. Al llarg del desenvolupament del treball, les proves que es passin als participants no seran utilitzades amb altres finalitats fora de l'estudi. En cap moment se'n traurà un profit personal ni institucional. En tot moment es referenciarà les investigacions anteriors consultades per a la realització de l'estudi.

6. MARC METODOLÒGIC

6.1 Enfocament Metodològic

La present investigació segueix una aproximació metodològica quantitativa **no experimental** o **ex-post-facto**, investigacions on segons Rodríguez-Gómez (2018) no hi ha cap control de les variables independents i on no és possible assignar els participants de manera aleatòria. En aquest cas, els participants són els mestres i tutors de l'Escola XXX, de Sabadell (12 mestres de primària i 12 professors-tutors de secundària). Segons Nuñez (2011) dins les variables podem incloure totes aquelles que recullen característiques pròpies dels individus i on simplement recollim les dades i les interpretem a posteriori, ja que no intervenim directament en el fet.

Dins la metodologia ex post facto es segueix un model d'**estudi descriptiu**. Segons Kirk (2005) citat a Nuñez (2011), els estudis descriptius es caracteritzen per limitar-se a observar i documentar diversos aspectes d'una situació o d'un fenomen que ocorre de manera natural. Polit i Hungler (2000) citats també a Nuñez (2011), dins la investigació descriptiva, diferencien entre l'observació natural i les enquestes. La metodologia d'enquesta o **qüestionari** és la utilitzada en aquesta investigació, on segons Rodríguez-Gómez (2018) l'objectiu és descriure i comprendre el comportament, les actituds, les percepcions o les pràctiques d'una determinada població (mestres i tutors) en relació a l'objecte d'estudi seleccionat (coneixements i estratègies davant l'assetjament escolar). En aquest cas, es creen dos qüestionaris ad hoc, un pels mestres i tutors, i l'altre per l'equip directiu.

Paral·lelament es realitza un anàlisi documental del Pla de Convivència del centre, més concretament del projecte "Tolerància Zero" que implementa l'escola XXX, el curs 2020/2021 com a eina de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar.

6.2 Plantejament de la investigació

6.2.1 Context

La investigació és dur a terme a l'**Escola XXX de Sabadell** (Agrupació Pedagògica XXX). L'Escola es troba a la ciutat de Sabadell, capital del Vallès Occidental juntament amb Terrassa. És la cinquena ciutat de Catalunya en nombre d'habitants, amb uns 200.000 aproximadament. Sabadell, pionera de la revolució industrial a Catalunya dins el sector tèxtil, a mitjans del segle XIX es va convertir en la ciutat llanera més important de l'Estat Espanyol. Avui dia encara conserva nombroses xemeneies i vapors, passant a formar part del paisatge de la ciutat. Aquesta herència tèxtil ha deixat un marcat caràcter industrial a la ciutat, present encara avui dia. Les últimes dècades, però, Sabadell s'ha anat diversificant cap al sector serveis. Sabadell es troba a 20 km de Barcelona, amb una xarxa de comunicacions que inclou tren (RENFE i FFGC – El metro del Vallès) i autobusos i autocars de línia que uneixen les dues ciutats.

La immigració, potenciada especialment per l'expansió industrial de Sabadell, ha provocat notables augments de la població en les darreres dècades i, en especial, als anys 50, allargant-se fins a finals dels anys 70, va fer que es tripliqués el nombre d'habitants de Sabadell. La majoria de nouvinguts provenien

de diferents comunitats de l'Estat Espanyol, sobretot d'Andalusia, Extremadura i Múrcia. La població ha augmentat els darrers anys amb l'arribada d'immigració extracomunitària.

L'Escola XXX està ubicada al districte 1 , concretament al barri del centre de Sabadell. Tal com recull el PEC de l'escola, aquesta imparteix els cicles i les etapes educatives del segon cicle de l'Educació Infantil, l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat, amb dues línies concertades en tots aquests nivells, tot i que aquest curs 2020/2021, i per motius de la COVID-19, l'etapa d'educació primària està dividida en 3 classes per curs. Principalment rep alumnes del barri del centre, amb famílies amb un nivell socioeconòmic i cultural mig-alt. És una escola Catalana i Laica, on es dona importància a la formació personal, tant en el desenvolupament intel·lectual i físic com en el de transmissió de continguts. Procura, en tot moment, que sigui una educació personalitzada. Estimula i potencia els aspectes de responsabilitat individual i col·lectiva, i de col·laboració, l'esperit crític i l'esforç personal, pel damunt d'altres valors competitius. El funcionament de l'Escola és en règim de col·laboració entre pares, professors, personal no docent i alumnes.

El Projecte Educatiu de Centre es basa en quatre pilars: Persones, Valors, Innovació i Llengües. Consta d'un Departament d'Orientació Psicològica (DOP) propi, format per dues psicòlogues, una pedagoga i una logopeda. El DOP dona suport a tots els alumnes, famílies i a tot l'equip docent, tant en l'àmbit dels aprenentatges amb la detecció primerenca de dificultats, elaboració de plans individualitzats, coordinació del suport escolar personalitzat, com en l'orientació personal, acadèmica i professional. Aquest curs 2020/2021 el **DOP**, juntament amb la direcció pedagògica de l'escola, ha posat en marxa el projecte "Tolerància Zero", un projecte propi per la prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar i contra qualsevol tipus de violència dins l'àmbit escolar. Paral·lelament, al llarg de l'últim trimestre de curs, s'implementa la mediació escolar a cicle superior d'Educació Primària i a tota l'Educació Secundària.

L'Escola XXX disposa d'un document de Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC) i d'un projecte de convivència. S'ha escollit aquest centre per proximitat i conveniència de l'investigador, al formar part del DOP de l'escola XXX.

6.2.2 Mostra

Tal com correspon a les investigacions no experimentals, el **mostreig** no és aleatori, essent de manera causal o per **accessibilitat**, on s'ha seleccionat d'acord amb els objectius de l'estudi i per l'accés a l'equip docent. El mostreig és no probabilístic i, per tant, **intencional** i s'han seleccionat les persones que poden aportar la informació més adequada. Per a la present investigació, la mostra està formada pels 12 mestres de l'Escola XXX (de 3r de primària a 6è de primària) i pels 12 tutors de 1r a 4t d'ESO. Com a criteris d'inclusió, s'ha escollit aquests 8 cursos ja que són els participants al projecte "Tolerància Zero" de l'escola. Per altra banda, es compta també amb els 5 membres de l'Equip Directiu.

Taula 1. Dades dels subjectes de la mostra. FONT: elaboració pròpia

Subjecte	Edat	Sexe	Anys experiència	Curs	Formació base	Formació en assetjament
S1	44	D	22	3r pri	Diplomatura Magisteri	NO
S2	33	D	8	3r pri	Grau Educació primària i psicopedagogia	NO
S3	48	D	20	3r pri	Diplomatura Magisteri	NO
S4	29	H	6	4t pri	Grau Educació primària	NO
S5	53	D	29	4t pri	Llicenciatura en geografia i història	SI
S6	22	D	1	4t pri	Grau Educació primària	NO
S7	29	H	3	5è pri	Grau Educació primària	NO
S8	53	D	20	5è pri	Diplomatura Pedagogia Terapèutica	NO
S9	45	D	15	5è pri	Diplomatura Magisteri	NO
S10	27	H	3	6è pri	Grau Educació primària i pedagogia	NO
S11	61	D	39	6è pri	Llicenciatura en Geografia i història	SI
S12	42	D	5	6è pri	Grau en treball social i humanitats	SI
S13	52	D	27	1r ESO	Diplomatura en magisteri i pedagogia	NO
S14	55	D	35	1r ESO	Llicenciatura en filologia anglesa	SI
S15	55	D	33	1r ESO	Llicenciatura en filologia	NO
S16	40	H	8	2n ESO	Llicenciatura en història	NO
S17	42	D	17	2n ESO	Llicenciatura en química i bioquímica	NO
S18	57	D	33	2n ESO	Llicenciatura en INEF	NO
S19	56	H	30	3r ESO	Llicenciatura en Bioquímica	SI
S20	40	H	12	3r ESO	Llicenciatura en literatura comparada	NO
S21	60	D	32	3r ESO	Llicenciatura en Ciències	NO
S22	51	H	22	4t ESO	Llicenciatura en Història	NO
S23	56	D	33	4t ESO	Llicenciatura en Filologia hispànica	NO
S24	63	D	35	4t ESO	Llicenciatura en Químiques	NO
S25	48	D	20	EDIR	Diplomatura en Magisteri	NO
S26	47	D	21	EDIR	Diplomatura en Magisteri	NO
S27	45	D	23	EDIR	Llicenciatura en Matemàtiques	NO
S28	58	H	36	EDIR	Llicenciatura	NO
S29	64	H	41	EDIR	Llicenciatura en Físiques	NO

6.2.3 Instruments de recollida de dades

La recollida de dades per a la present investigació es fa a través de 2 qüestionaris, un pels docents i un per l'equip directiu, i amb l'anàlisi documental del Projecte Tolerància Zero de l'Escola XXX contra l'assetjament escolar i qualsevol classe de violència.

El qüestionari dels docents és una adaptació lliure del "Cuestionario jefe de estudios" (2006), extret del Defensor del Pueblo (2007) i del "Cuestionario para profesores" de Ortega, Mora-Merchán i Mora (1995).

- Qüestionari dels docents: **"Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar"** (annex 2: p.34), consta de 10 preguntes tipus Likert, excepte l'última en que cal respondre VERITAT/FALS/NS-NC. Els ítems 1,2 i 9 avaluen la importància que li dona el docent als conflictes en l'entorn escolar. Els ítems 3 i 8, analitzen les estratègies que utilitza el professorat davant conductes d'assetjament. Els ítems 4,5,6, 7 i 10, avaluen el grau de coneixement del docent en matèria d'assetjament escolar.

- Qüestionari de l'Equip directiu: **“Qüestionari d'avaluació dels coneixements estratègics de l'Equip docent en assetjament escolar– Equip Directiu”** (annex 3: p.38). Consta de les ítems 1, 2 i 5 del qüestionari dels docents i de l'ítem 3 adaptat a l'equip directiu. Hi ha una última pregunta oberta sobre els factors condicionants, des del punt de vida de l'Equip directiu, per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar.
- **Anàlisi documental** del projecte “Tolerància Zero”. Projecte propi de l'escola XXX per a la prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar i tota classe de violència.

6.3 Planificació i temporització de la investigació

La planificació segons objectius i recollida de la informació queda recollida a la taula 2.

Taula 2. Planificació segons els objectius de la investigació. FONT: elaboració pròpia

Pregunta d'investigació principal: Qui grau de coneixements i estratègies té el professorat sobre assetjament escolar?	TÈCNICA DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ		
Objectiu general: OG. Analitzar els coneixements i estratègies del professorat davant l'assetjament escolar.			
	Qüestionari personal docent	Qüestionari equip directiu	Anàlisi documental
OE1. Indagar quina és la seva formació prèvia en matèria d'assetjament escolar.	X	X	
OE2. Conèixer les estratègies que empren els mestres i tutors per prevenir, detectar i intervenir en assetjament escolar i les diferències i similituds segons l'etapa educativa.	X		
O.E3. Conèixer la visió del professorat entorn l'assetjament escolar	X		
OE4. Estudiar quins són els factors condicionants des del punt de vista de l'equip directiu per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en l'assetjament escolar.		X	
OE5. Estudiar el pla de convivència del centre en matèria d'assetjament escolar.			X

La temporització del procés de treball queda de la següent manera:

Taula 3. Temporització del procés de treball. FONT: elaboració pròpia

PROCÉS DE TREBALL	ABRIL 2021						MAIG 2021																					
	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Anàlisi documental pla de convivència																												
Validació i millora dels instruments																												
Aplicació del qüestionari per a docents																												
Aplicació del qüestionari de l'equip directiu																												
Recull i sistematització de dades																												
Processament i anàlisi de les dades recollides																												
Redacció dels resultats																												
Redacció de les conclusions																												

6.4. Estratègia d'anàlisi de dades

El format dels qüestionaris és , degut a l'accessibilitat de la mostra, en format imprès. En cas de possible confinament, se'ls enviarà via mail o google forms. Els qüestionaris s'entregaran entre els dies 4 i 7 de maig de manera individual i aportant les instruccions corresponents. Prèviament, s'entregarà el consentiment informat al director pedagògic de l'escola on s'informa de la investigació que es durà a terme (annex 1: p.32).

A l'encapçalament dels dos qüestionaris hi ha la descripció de l'estudi i s'informarà de manera oral i individual del voluntariat, anonimat i la resta d'aspectes ètics que suposa la investigació.

Un cop recollides les dades es procedirà a l'anàlisi descriptiu mitjançant gràfics i taules per a representar les dades obtingudes.

7. ANÀLISI DELS RESULTATS

A l'annex 4 (p.40) es presenten els gràfics que permeten descriure les característiques de la mostra. Del total de la població a la que es fa arribar el qüestionari, 24 mestres i tutors, i els 5 membres de l'Equip Directiu, el contesten el 100% dels participants.

Del total dels participants (taula 1: p.40), el 69% són dones i el 31% homes. A l'etapa de primària, el 25% són homes davant el 75% de dones. A ESO, 66,7% son dones i el 33,3% són homes. A l'equip directiu, hi trobem un 60% de dones un 40% homes.

Quant a l'edat dels participants de la investigació (taula 2: p.40), el 13,8% tenen entre 20 i 30 anys, tots ells a educació primària. El 10,3% tenen entre 30 i 40 anys, el 27,6% entre 40 i 50 anys, el 41,4% estan entre els 50 i els 60 anys i el 6,9% tenen més de 60 anys. La mitjana d'edat a educació primària és de 39,8 anys, de 52,3 anys a ESO i 52,4 anys a l'equip directiu.

Segons la formació base (taula 3: p.40), el 24,1% dels participants té la diplomatura de magisteri, el 17,2% el Grau d'educació primària, el 55,2% té com a formació una llicenciatura i el 3,4% altres graus. A Educació primària, el 33,3% té la diplomatura de magisteri, el 41,7% el Grau d'Educació primària, el 16,7% una llicenciatura i el 8,3% altres graus. A ESO, el 8,3% té la diplomatura de magisteri i el 91,7% una llicenciatura. Entre l'equip directiu, el 40% té la diplomatura de magisteri i el 60% una llicenciatura.

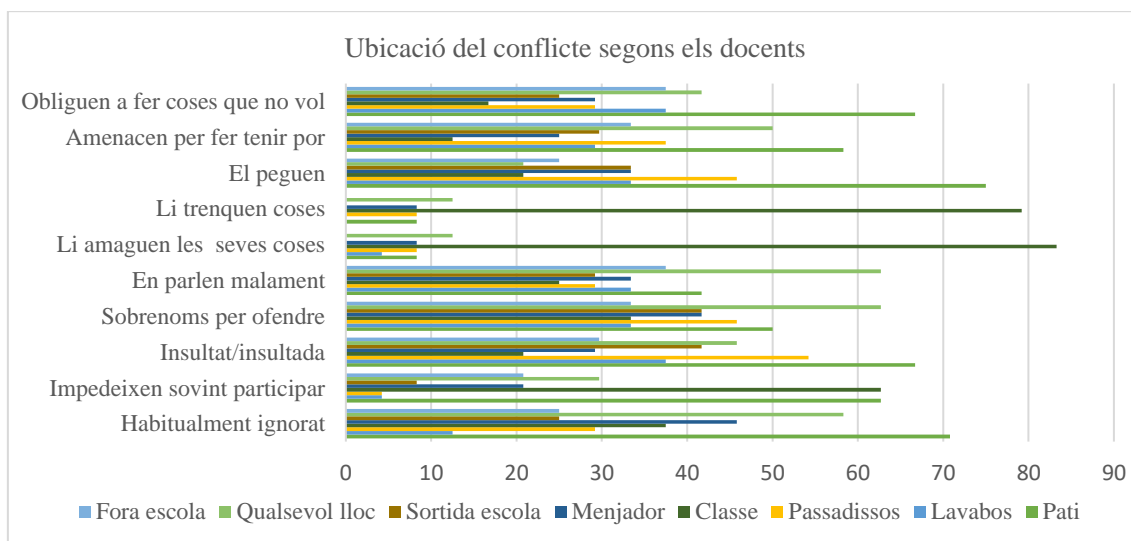
A continuació s'exposen els objectius específics de la investigació i les dades recollides, plantejats per donar resposta a l'objectiu general de la recerca: Analitzar els coneixements i estratègies del professorat davant l'assetjament escolar.

7.1 O.G: Analitzar el grau de coneixement que tenen els mestres i tutors sobre assetjament escolar.

En relació a l'objectiu general de la recerca, analitzar el grau de coneixement dels mestres i tutors sobre assetjament escolar, els ítems 4, 5, 6, 7 i 10 del "Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent" (annex 2: p.34), avaluen el grau de coneixement del docent en matèria d'assetjament escolar. A l'ítem 4, es presenten 10 conflictes propis de l'assetjament escolar i 8 possibles ubicacions. La pregunta és de resposta múltiple. Segons les respostes obtingudes, la major part dels conflictes es produeixen al pati segons el 60,8% de les respostes, mentre que a classe és on es dona "trençar coses i/o amagar-li les seves coses", el 81,2% segons els participants. Per ordre de conflictivitat, hi ha el pati, la classe i els passadissos. Les zones de menys conflictivitat són la sortida de l'escola i el lavabo.

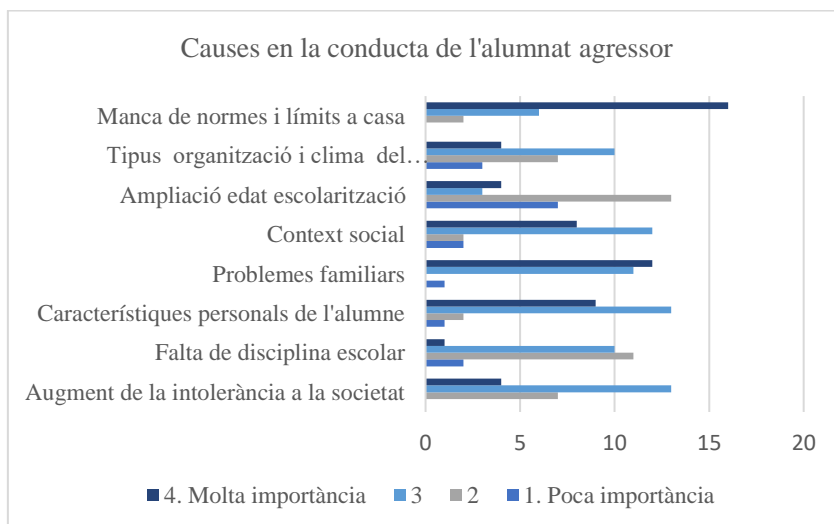
Figura 1. Ubicació del conflicte segons els docents .FONT: Elaboració pròpia

A l'ítem 5 es valora fins a quin punt l'equip docent i els adults en general s'assabenten dels conflictes i assetjament entre els alumnes. El 97% dels participants creuen que s'assabenten entre a vegades (52%) i sovint (45%). Un 3% considera que sempre i cap dels docents creu que mai se n'assabenten.

Les possibles causes de la conducta de l'alumnat agressor són exposades a l'ítem 6, pregunta on s'ha de valorar de l'1 al 4 (1 com a poca importància, 4 com a molta importància). Com a possibles causes de la conducta de l'agressor, el 66,7% dels participants assenyalen com a molt important la manca de normes i límits a casa i els problemes familiars (50%). Com a poc important, el 52% en considera l'ampliació de l'edat escolar.

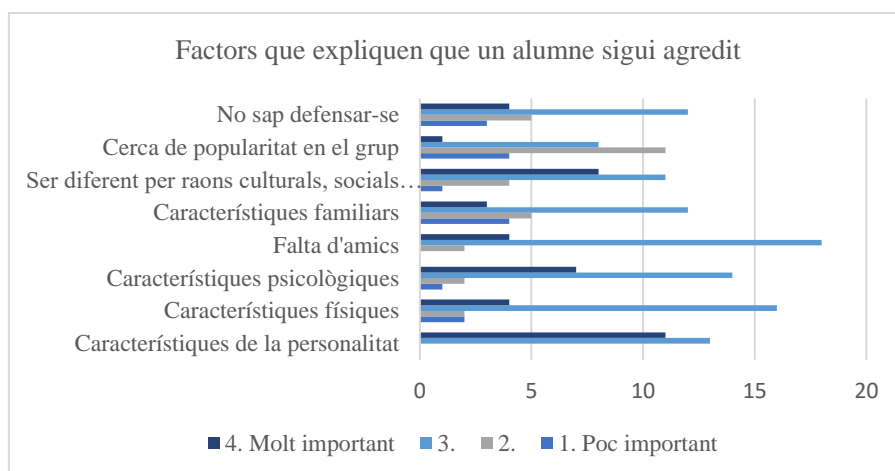
Figura 2. Causes en la conducta de l'alumnat agressor. FONT: Elaboració pròpia

L'ítem 7 valora la importància de les causes com a factors que expliquen que un alumne sigui agredit de manera continuada. De la mateixa manera que l'ítem anterior, es valora la importància d'1 a 4 (1: poc important, 4: molt important). En aquest cas, ens trobem com a factor molt important que expliqui que un alumne sigui agredit les característiques de personalitat (falta d'autoestima, inseguretat,

etc.). Tot i que el més destacat seria la valoració 3 (força important) en la falta d'amics, les característiques físiques, les psicològiques i les de personalitat i el no saber defensar-se com a explicació a que un alumne passi a ser víctima.

Figura 3. Factors que expliquen que un alumne sigui agredit. FONT: Elaboració pròpia

Per acabar d'avaluar els coneixements dels docents quant a assetjament escolar, a l'ítem 10 es plantegen 10 preguntes a contestar amb veritat, fals o NS/NC. De les preguntes plantejades, 2 d'elles són contestades de manera correcta per tots els participants (preguntes 3 i 8). La pregunta 2 és contestada erròniament pel 91,6% dels docents i la 10, pel 58,3%. La pregunta 7 el 45,8% no saben o no contesten. Les preguntes 1, 5, 6 i 9, són contestades correctament per més del 79% dels participants.

Taula 4. Coneixements dels docents respecte assetjament escolar. FONT: Elaboració pròpia

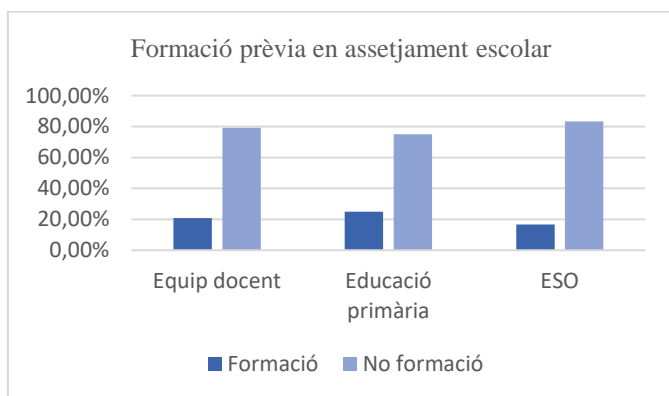
	Veritat	Fals	NS/NC
1. L'assetjament és una broma que es repeteix al llarg d'uns dies.	4,2 %	95,8 %	
2. Quan detectem una situació d'assetjament escolar , cal recórrer immediatament a la mediació escolar.	91,6%	4,2%	4,2%
3. Els observadors o espectadors de l'assetjament no han d'intervenir-hi en cap cas i s'han de mantenir neutrals.		100%	
4. Per considerar-ho assetjament, cal que sigui una conducta intimidatòria , que es repeteix en el temps.	58,3%	41,7%	
5. La víctima d'un cas d'assetjament , se'n pot sortir per si mateixa si ho sap gestionar bé.		79,2%	20,8%
6. Una de les millor maneres d'intervenir i erradicar l'assetjament és castigar a l'agressor o agressors davant de la resta de companys.		83,3%	16,7%
7. El 10% dels alumnes de Catalunya pateixen o han patit assetjament escolar.	41,7%	12,5%	45,8%
8. La millor manera de prevenir l'assetjament escolar és treballant l'educació emocional dels alumnes.	100%		

9. Fer córrer rumors sobre un alumne per part d'altres, pot arribar a ser una manera indirecte d'assetjament.	95,8%		4,2%
10. No deixar participar a un alumne a l'hora de realitzar un treball de grup concret és una de les formes d'assetjament escolar.	58,3%	16,7%	25%
■ Resposta correcte			

7.2 O.E.1: Indagar quina és la seva formació prèvia en matèria d'assetjament escolar.

El 21% dels participants manifesten tenir formació en assetjament escolar i el 79% afirma no tenir-ne. Per etapes educatives, a Educació primària, el 25% dels docents tenen formació prèvia, pels 16,7% de l'ESO. Quant a la formació, els docents afirmen haver fet cursos pel seu compte.

Figura 4. Formació prèvia dels docents en assetjament escolar. FONT: Elaboració pròpia

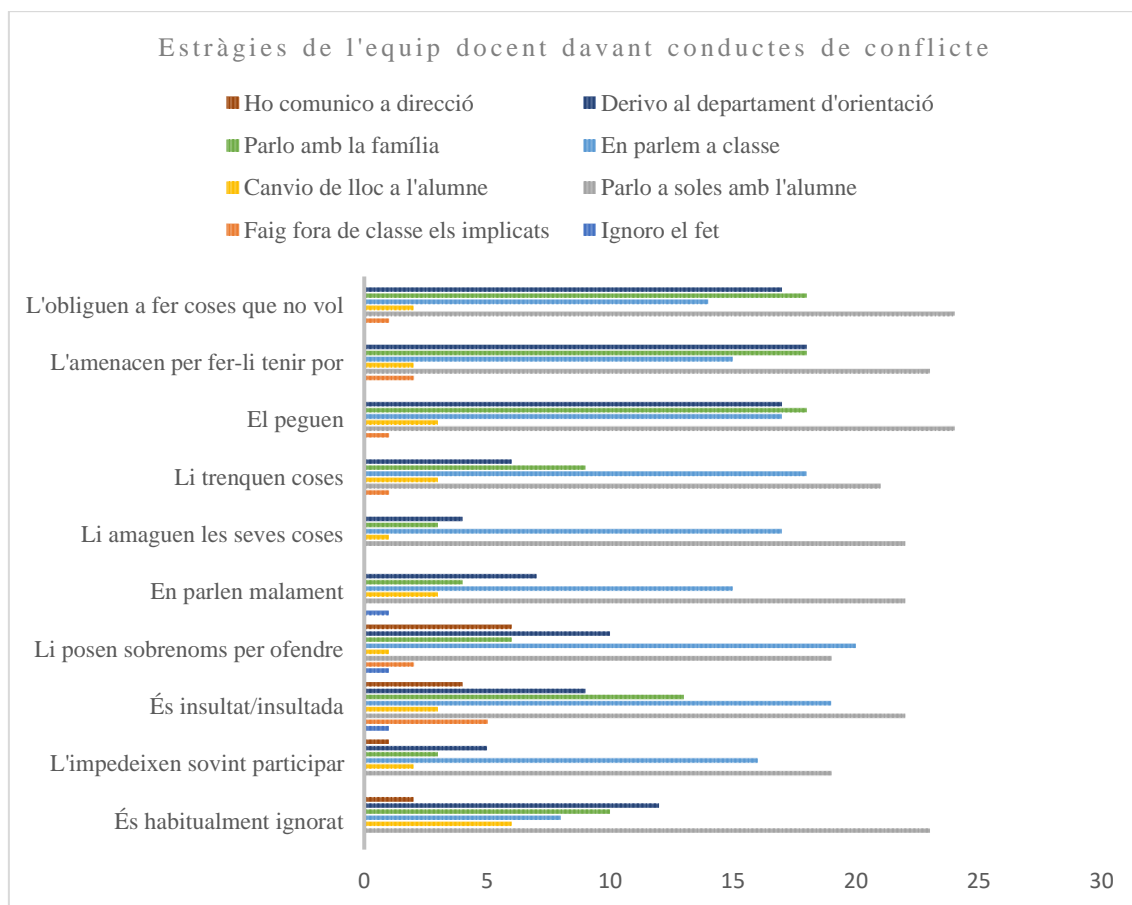

7.3 O.E.2: Conèixer les estratègies que empren els mestres i tutors per prevenir, detectar i intervenir en assetjament escolar i les diferències i similituds entre etapes educatives.

Les estratègies de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar estan avaluades als ítems 3 i 8 del Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar (annex 2: p.34).

A l'ítem 3, s'avaluen les mesures que s'apliquen segons el tipus de conflicte. De les 8 mesures proposades, la més utilitzada és parlar a soles amb l'alumne, utilitzada el 91,25% de les vegades. Quan hi ha un alumne que és pegat o l'obliguen a fer coses que no vol, s'hi parla el 100% de les vegades. Les altres mesures emprades són parlar-ne a classe i derivar al departament d'orientació. En els conflictes en que hi intervé agressió física (pegar, amenaçar i obligar a fer coses) entre el 70 i 75% dels docents en parlen amb la família, els mateixos casos que el 50% dels docents ho comuniquen a direcció. Les mesures menys utilitzades són ignorar el fet, fer fora de classe i canviar a l'alumne de lloc.

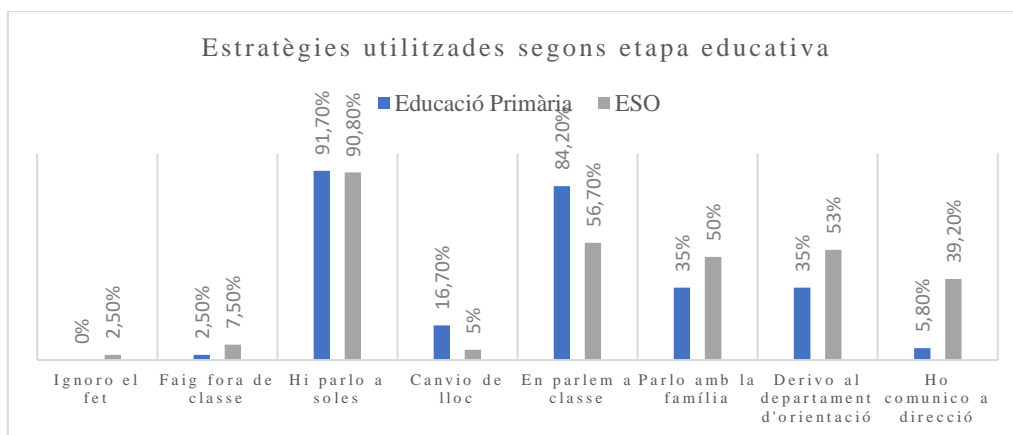
Figura 5. Estratègies de l'equip docent davant el conflicte. FONT: Elaboració pròpia

Segons l'etapa educativa, entre els docents d'educació primària (annex 5.figura 11: p.41), l'estratègia més utilitzada és parlar amb l'alumne a soles, el 91,7% dels casos, seguit de parlar-ne a classe el 84,2% de les vegades. Un 35% de les situacions es parla amb la família, el mateix percentatge en que es deriva al Departament d'Orientació. El 5,8% dels casos es comunica a direcció. En el 0% s'ignora el fet i 2,5% es fa fora de classe als implicats. En el 16,7% de les situacions es canvia a l'alumne de lloc.

L'estratègia més emprada a l'ESO (annex 5.figura 12: p.42) és parlar amb l'alumne a soles (90,8%). El 56,7% de les vegades se'n parla a classe i el 50% es parla amb la família. El 52,5% dels casos es deriven al departament d'orientació o el 39,5% es comunica a direcció. Les menys utilitzades són: 7,5% fer fora de classe als implicats, un 5% es canvia de lloc a l'alumne i el 2,5% s'ignora el fet.

Figura 6. Estratègies utilitzades segons l'etapa educativa. FONT: Elaboració pròpia

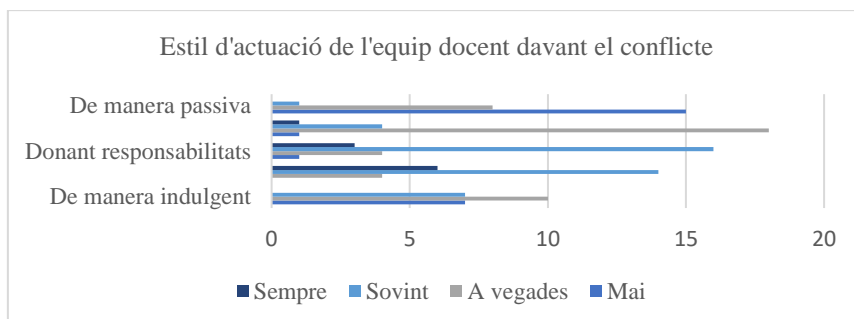

Segons la **naturalesa del conflicte** (annex 5. figures 11 i 12: p.41,42), els que inclouen violència física o amenaces (amençar, pegar, obligar a fer coses) es comuniquen a direcció, a l'etapa de l'ESO, en un 88,9 % dels casos. A l'educació primària es comuniquen un 8,3% de les vegades. La derivació al Departament d'Orientació, en els mateixos supòsits, es produeix en un 63,9% de les vegades a l'educació primària i en un 80,1% de les ocasions a l'ESO. La comunicació amb la família en els casos d'agressió física o amenaces es produeix en un 61,1% de les vegades a educació primària i el 86,1% a l'ESO.

Els conflictes on la forma d'agressió es psicològica o social (ignorar, impedir participar, insultar, posar sobrenoms, parlar malament d'algú i trencar-li les coses), són comunicats a direcció en un 19% de les ocasions a l'ESO i un 4,8% a Educació primària. Aquest conflictes es deriven al departament d'orientació el 40,5% del casos a l'ESO i 22,6% a l'Educació primària. Es comunica a la família en un 25% de les vegades a educació primària i un 33,3% a l'ESO .

L'ítem 8 ens permet conèixer com actua el docent davant el conflicte. Segons els resultats obtinguts, el 66,7% sovint actua donant responsabilitats a l'alumne i el 58,3% sovint ho fa fomentant la seva participació. El 75% del professorat, a vegades, actua de manera autoritària i el 62,5% reconeix que mai actua de manera passiva.

Figura 7. Estil d'actuació de l'equip docent davant el conflicte. FONT: Elaboració pròpia

7.4. O.E.3: Conèixer la visió del professorat entorn l'assetjament escolar

L'ítem 9 avalua la perspectiva del professorat quant a conflictivitat i assetjament entre iguals. Es tracta de 13 preguntes escala likert d' 1 a 4 on 1 és gens d'acord i 4 molt d'acord. Per a l'obtenció dels resultats es consideren les puntuacions 3 i 4 (força i molt d'acord). El 83,3% dels participants afirmen que les relacions personals són un dels objectius més importants del currículum. El 33,3% manifesten trobar-se indefensos davant els problemes de disciplina dels alumnes entre força i molt d'acord. El 62,5% considera que els pares dels alumnes sovint empitjoren els conflictes i el 92% afirma que acostuma a controlar i solucionar els conflictes i agressions. El 100% dels participants afirma sentir-se recolzat per la resta de companys de l'escola en situacions de conflicte. El 62,5% creu que els mestres i professors no estan preparats per resoldre problemes de males relacions i violència sense l'ajuda d'altres professionals. El 91,7% considera que és necessari que el claustre sencer agafi consciència i es decideixi a actuar i el 87,5% afirma que per eliminar els problemes de violència entre companys, cal implicar a les famílies. El 66,7% creu que la burocràcia i la càrrega lectiva impedeix dedicar-se a assumptes com les males relacions interpersonals i el 45,9% considera que cal millorar el currículum escolar per eliminar els problemes de violència i millorar les relacions interpersonals. El 100% dels participants afirma que començar un projecte d'intervenció sobre assetjament i violència a l'escola és una bona idea i el 79% afirma que li agradaria participar-hi.

7.5. O.E.4: Estudiar quins són els factors condicionants i les necessitats des del punt de vista de l'equip directiu per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en l'assetjament escolar.

L'ítem 5 (pregunta oberta) del Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar – equip directiu (annex 3: p.38), permet determinar quins són els factors condicionants i les necessitats del centre en relació a la prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar.

Taula 5. Factors condicionants i necessitats del centre en la prevenció, detecció i intervenció en assetjament segons l'equip directiu. FONT: Elaboració pròpia

Factors condicionants	Necessitats del centre – equip directiu
La diferència entre les formes de valorar la gravetat dels fets entre professors.	Conèixer l'alumnat de primera mà.
Desconeixement de la situació.	Comunicació molt fluïda amb l'equip docent.
La formació de l'equip docent. Falta de formació per atendre situacions.	Afavorir mecanismes de comunicació amb l'alumnat via delegats, tutors, etc.
Falta de temps per a la coordinació de tutories.	Dotar de més recursos al departament d'orientació psicopedagògica.
Rols establerts entre el professorat.	Comunicació constant del departament d'orientació psicopedagògica amb l'equip directiu.
La sobreprotecció de moltes famílies.	Tenir una bona formació i assessorament sobre assetjament.
	Implicar-se en els fets. Creure en el projecte.
	Tenir un protocol clar i que sigui conegut per tothom. Fer-ne difusió.
	Fer tasques de prevenció.

	Formació als alumnes perquè deixin de ser espectadors i denunciïn les conductes d'assetjament.
	Tenir un projecte ben definit i coordinat amb tots els membres de la comunitat educativa.

7.6 O.E.5: Estudiar el pla de convivència del centre en matèria d'assetjament escolar.

El pla de convivència de l'Escola XXX inclou, dins la prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament entre iguals, el projecte "Tolerància Zero", elaborat per Direcció pedagògica i el Departament d'Orientació Psicopedagògica.

Taula 6. Anàlisi documental del projecte Tolerància Zero. FONT: Elaboració pròpia

Nom del projecte:	Tolerància Zero
Any implementació:	Curs 2020-2021
Cursos implicats:	De 3r de primària a 4t d'ESO
Agents Implicats:	Alumnes, famílies, equip docent, equip directiu, departament orientació psicopedagògica, PAS.
Bases teòriques del projecte:	- Estudis d'Olweus sobre assetjament entre iguals (cercle d'Olweus) - Mètode KiVa de la Universitat de Turku (Finlàndia) - Protocol de la Generalitat de Catalunya de prevenció, detecció i prevenció de l'assetjament i ciberassetjament entre iguals 07/2019.
Objectiu General	Objectius Específics
1. Sensibilitzar la comunitat escolar de la importància de prevenir, detectar i erradicar l'assetjament entre iguals.	1.1. Elaboració d'un projecte d'escola amb la participació i implicació de tota la comunitat escolar.
2. Formar la comunitat escolar per tal de prevenir, detectar i intervenir davant possibles situacions d'assetjament entre iguals.	2.1. Que els alumnes, famílies i tot el personal de l'escola coneguin què és assetjament i les seves característiques. 2.2. Que tota la comunitat escolar sigui capaç d'identificar una situació d'assetjament. 2.3. Donar estratègies al professorat per a la intervenció de situacions d'assetjament entre iguals.
3. Apoderar i implicar l'alumnat per detectar i aturar els processos d'assetjament escolar mitjançant accions de servei a la comunitat.	3.1. Conscienciar a l'alumnat de la necessitat d'implicar-se de manera positiva davant les situacions d'assetjament. 3.2. Conscienciar l'alumnat de la importància de comunicar als adults els possibles casos d'assetjament. 3.3. Generar un espai de confiança amb l'alumnat per facilitar la comunicació. 3.4. Implicar l'alumnat en el projecte d'escola fomentant-ne la seva participació i presa de decisions.

<p>4. Prevenir possibles situacions d'assetjament en el centre educatiu.</p>	<p>4.1. Sensibilitzar la comunitat escolar de la importància de l'educació socioemocional.</p> <p>4.2. Potenciar l'educació socioemocional des de l'inici de l'escolarització.</p> <p>4.3. Emfatitzar la importància de l'educació socioemocional i la seva relació amb la prevenció de l'assetjament escolar.</p> <p>4.4. Facilitar eines a l'alumnat per a la gestió positiva de les emocions i amb la relació amb els seus iguals.</p>
<p>5. Detectar, intervenir i aturar les situacions d'assetjament escolar.</p>	<p>5.1. Conèixer, per part de tota la comunitat educativa, quines són les senyals d'un possible cas d'assetjament.</p> <p>5.2. Donar pautes d'actuació al professorat i alumnes davant l'assetjament escolar.</p> <p>5.3. Elaboració d'un protocol d'intervenció.</p> <p>5.4. Difondre el projecte d'escola contra l'assetjament entre iguals en tota la comunitat educativa.</p>

8. CONCLUSIONS

Al llarg de la investigació s'ha aprofundit en l'anàlisi dels coneixements i estratègies del professorat de 3r de primària a 4t d'ESO de l'Escola XXX de Sabadell. En relació a les preguntes plantejades inicialment, s'obtenen les següents conclusions:

- Quin gran de coneixement té el professorat sobre assetjament escolar? A partir dels resultats obtinguts, podem afirmar que l'equip docent té un alt nivell de coneixement sobre alguns dels factors que intervenen en el bullying, nivell mig de coneixement en la majoria dels aspectes preguntats i baix nivell de coneixement en la incidència i estratègies com mediació escolar.
- Quines estratègies segueixen a l'hora intervenir en una possible situació d'assetjament escolar? Segons la present investigació, les estratègies més utilitzades les realitza el tutor amb l'alumne o grup d'alumnes, sense comunicar-ho a direcció, al departament d'orientació i a les famílies dels implicats. Les més utilitzades són parlar a soles amb l'alumne i parlar-ne a classe.
- Hi ha relació entre les estratègies emprades i l'etapa educativa? Els resultats obtinguts mostren diferències significatives a l'hora de comunicar-se amb direcció, departament d'orientació i amb la família, aquestes últimes sent més utilitzades a l'ESO que a l'etapa d'educació primària.

8.1 Conclusions segons els objectius

Segons els objectius plantejats a la investigació, es pot concloure que:

“O.G. Analitzar el grau de coneixement que tenen els mestres i tutors sobre assetjament escolar”

A partir dels resultats obtinguts, podem afirmar que el professorat té coneixements sobre alguns aspectes concrets de l'assetjament entre iguals, sabent identificar conductes com “fer córrer rumors” i el paper dels espectadors/observadors. També hi ha un alt grau de coneixement sobre la importància de l'educació emocional com a eina de prevenció en l'assetjament entre iguals. D'altra banda, hi ha un baix coneixement quan a la mediació escolar relacionada amb l'assetjament, ja que en els casos de bullying no es pot recórrer a la mediació. Segons Ortega i Del Rey (2006:p.3);

“la mediación en conflictos sirve para abordar los conflictos y no otro tipo de problemas que pueden surgir en la convivencia escolar y que hemos presentado previamente. Utilizar la mediación para, por ejemplo, problemas de violencia interpersonal es un gran error, ya que sitúan al mismo nivel de derechos y obligaciones a dos personas que, a priori, ya no están en las mismas condiciones”

Quan a les causes de la conducta de l'agressor, el professorat indica la manca de normes i límits a casa, l'augment de la intolerància a la societat i les característiques personals de l'alumne. Varis autors assenyalen les característiques de l'agressor com a factor fonamental. Segons Colell i Escudé

(2006), trobem dues tipologies d'agressors: els dominants, amb tendència de personalitat clarament antisocial , i la personalitat ansiògena, amb baixa autoestima i alts nivells d'inseguretat. Segons Piñeiro (2010), els agressors presenten alts nivells d'impulsivitat i tendència a considerar la violència com una manera de resoldre els conflictes. Segons Cerezo (2001) entre els agressors predominen els nois, amb condició física forta i que es relacionen de manera agressiva i violenta amb els que considera dèbils. Segons Machimbarrena, Garaigordobil, i González-Cabrera (2019) no hi ha evidències de l'existència d'articles de revisió sistemàtica que explori les variables familiars associades als agressors de bullying.

Quant als alumnes agredits, el professorat assenyala les característiques de la personalitat, les característiques psicològiques i la falta d'amics entre els factors més rellevants. Segons Cerezo (2001), la víctima de bullying es caracteritza per una complexió física dèbil, un alt grau de timidesa i amb tendència a dissimular.

O.E.1. Indagar quina és la seva formació en matèria d'assetjament escolar.

Segons els resultats de la investigació, la majoria del professorat no té formació específica quant a assetjament entre iguals i els que la tenen, manifesten no recordar quina, havent fet algun curs pel seu compte.

O.E.2. Conèixer les estratègies que empren els mestres i tutors per a prevenir, detectar i intervenir en assetjament escolar i les diferències i similituds entre etapes educatives.

L'estratègia més utilitzada pel professorat de l'escola, tant a educació primària com a l'ESO, és el diàleg, parlar amb l'alumne a soles i parlar-ne a classe. Davant un cas o possible cas d'assetjament, el protocol per a la detecció, prevenció i intervenció de l'assetjament entre iguals de la Generalitat de Catalunya (2019), assenyala que les dues primeres actuacions a l'hora d'intervenir han de ser portades a terme per direcció juntament amb el tutor/a (mesures d'urgència i protecció de l'alumne assetjat). Per tant, la comunicació amb la direcció de l'escola és important per iniciar la intervenció. Segons les dades obtingudes a la investigació, la comunicació amb direcció és produeix un 5,8% de les vegades a l'etapa de primària i un 39,20% a secundària.

Les diferències més significatives entre ambdues etapes educatives , a banda de la comunicació amb direcció, són el parlar-ne a classe, molt més freqüent a primària, la derivació al departament d'orientació com a recurs més utilitzat a secundària i el parlar amb la família, 30% a primària i 50% a secundària, tot i que el 87,5% del professorat considera que per eliminar els problemes de violència entre companys, cal implicar a les famílies.

O.E.3. Conèixer la visió del professorat entorn l'assetjament escolar

Segons els resultats obtinguts es pot concloure que el professorat considera les relacions personals un dels objectius més importants del currículum, tot i que la burocràcia i la càrrega lectiva impedeix dedicar temps a tractar assumptes com les males relacions interpersonals. Malgrat això, menys de la meitat del professorat considera que caldria millorar el currículum per tal de millorar les

situacions de violència escolar. Pràcticament tot el professorat és veu capaç de controlar i solucionar els conflictes i agressions, tot i que més de la meitat creu que els mestres i professors no estan preparats per resoldre problemes de males relacions i conflictes entre els alumnes sense l'ajuda d'altres professionals. Segons l'estudi realitzat per la Fundació Barça a 41 centres d'Educació Primària de Catalunya (2019), el 76% dels mestres afirmen no estar preparats o no saber afrontar situacions de **bullying**.

Altres aspectes a destacar són el bon recolzament per la resta de companys en situacions de conflicte, la necessitat que el claustre sencer agafi consciència i es decideixi a actuar i la creació d'un projecte d'intervenció sobre assetjament i violència a l'escola.

O.E.4. Estudiar quins són els factors condicionants i les necessitats des del punt de vista de l'equip directiu per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció o intervenció en assetjament escolar.

Els factors condicionants, segons l'equip directiu, són la falta de formació del professorat, la falta de temps i, en algunes ocasions, les famílies. Per altra banda, les necessitats detectades són afavorir mecanismes de comunicació més fluides amb l'equip docent, el coneixement de l'alumnat, la implicació, formació a l'alumnat i la necessitat de crear un projecte ben definit i coordinat per a tots els membres de la comunitat educativa.

O.E.5. Estudiar el pla de convivència del centre en matèria d'assetjament escolar

L'escola disposa d'un projecte propi, "Tolerància Zero", per a la prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar. Basat en els estudis d'Olweus, el mètode KiVa i el protocol d'assetjament de la Generalitat de Catalunya (2019), basa els seus principis en la formació al professorat, alumnes i famílies sobre assetjament, la implicació i participació de tots els que formen la comunitat educativa i en fer de l'escola un entorn segur com a part del seu ideari.

El projecte, iniciat el curs 2021/2021 per direcció i el departament d'orientació, ha aconseguit al llarg del 1r any implicar de manera directa a 180 alumnes, membres de la comissió, la creació d'un logotip com a marca de "Tolerància zero" i amb la formació de l'alumnat dins les tutories i assemblees. La formació del professorat ha quedat com a tasca pendent, en un curs atípic degut a la Covid-19.

8.2 Limitacions i propostes de millora

Quant a les limitacions, cal tenir en compte que la **mostra** tant sols és representativa d'un centre escolar concret. Per a poder extrapolar els resultats, caldria ampliar la mostra a altres centres i en contextos i circumstàncies diferents. Una altra limitació de la mostra ha estat el treballar al mateix entorn on es fa la investigació, ja que els participants són companys de l'investigador, fet que pot condicionar els resultats de manera no intencionada. Realitzar la recerca sense equip d'investigació i amb un període de temps tant limitat, es converteix en una tasca molt més complexa que treballant en equip, on s'aporten altres visions i metodologies.

Els **instruments** de recollida d'informació és un altre factor a millorar. Caldria concretar preguntes del qüestionari, com les característiques de l'agressor i la víctima, o les preguntes de coneixements sobre assetjament, ja que algunes d'elles, sobretot la última, no ha estat ben entesa, fent que no es tingués en compte les respostes obtingudes. Per altra banda, caldria adaptar els dos qüestionaris en format online per facilitar el mostreig.

L'**anàlisi de resultats**, presentat mitjançant gràfics i dades descriptives, caldria presentar-lo en percentatges per unificar el criteri a l'hora de presentar els resultats.

Quant a **propostes de millora**, els resultats obtinguts es podrien complementar amb un estudi del grau de coneixements sobre assetjament que té l'alumnat del mateix centre educatiu. Aquest estudi ens permetria complementar la present investigació oferint una visió global a nivell de centre i poder dissenyar la formació del projecte "Tolerància Zero" en funció dels coneixements actuals.

8.3. Perspectiva de futur

La present investigació mostra la necessitat de seguir analitzant els coneixements i estratègies del professorat en relació a l'assetjament entre iguals i ampliar l'estudi amb altres centres educatius per obtenir una visió global i poder elaborar propostes formatives adequades a les necessitats dels equips docents. Tal i com mostren estudis recents mencionats al llarg del treball i els resultats obtinguts a la present investigació, el professorat afirma no sentir-se preparat per afrontar situacions de conflicte i violència sense l'ajuda dels experts. Aquest fet, afegit a la falta de formació, planteja que la continuïtat d'aquesta investigació hauria d'encaminar-se a analitzar les necessitats formatives del professorat en assetjament entre iguals. Per altra banda, seria interessant fer un estudi longitudinal en el mateix centre, un cop realitzada la formació i ampliar-ho a altres centres educatius de Catalunya.

9. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Berbén, A., Benítez, J.L. i Fernández, M. (2006). Estudio de la percepción que el profesorado en activo posee sobre el maltrato entre iguales. *Profesorado: Revista de curriculum y formación del profesorado*, ISSN 1138-414X, Vol. 10, Nº 2, 2006. 10.
https://www.researchgate.net/publication/28154255_Estudio_de_la_percepcion_que_el_profesorado_en_activo_posee_sobre_el_maltrato_entre_iguales

Buendía, L. i Berrocal, E. (2001). La Ética de la Investigación educativa. *Agora digital*, ISSN-e 1577-9831, Nº. 1, 2001. Recuperat de:
http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/6606/Etica_de_la_investigacion_educativa.pdf?sequence=2

Cerezo, F. (2001). Variables de personalidad asociadas en la dinámica bullying (agresores versus víctimas) en niños y niñas de 10 a 15 años. *Anales de Psicología*. 17.

Colell, J. i Escudé, C. (2006). El acoso escolar: Un enfoque psicopatológico. *Anuario de Psicología Clínica y de la Salud*, 2,9-14. Recuperat de:
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2527402>

Del Moral, G., Suárez, C. i Musitu, G. (2013). El bullying en los centros educativos: propuestas de intervención de adolescentes, profesorado y padres. *Apuntes de Psicología*, 31, 203-213.

Defensor del Pueblo - UNICEF (2007). Violencia escolar: el maltrato entre iguales en la Educación Secundaria Obligatoria 1999-2006.

Díaz-Aguado Jalón, M. J. (2005). La violencia entre iguales en la adolescencia y su prevención desde la escuela. *Psicothema*, 17(4), 549-558. Recuperat de:
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1313965>

Fundació Barça (2019). Bullying i Cyberbullying a l'Educació Primària a Catalunya. Disponible a:
https://www.researchgate.net/publication/337445265_Bullying_i_ciberbullying_a_l'educacio_primaria_a_Catalunya

Generalitat de Catalunya. Departaments d'Educació i d'Interior. Estudis de convivència escolar. Cursos 2000/01, 2005/06, 2011/12 i 2016/17.
https://interior.gencat.cat/web/.content/home/010_el_departament/publicacions/seguetat/estudis_i_enquestes/estudis_de_convivencia_escolar/ECESC_2016_2017/Presentacio_ECESC2016-17.-Web.pdf

Generalitat de Catalunya. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament de la Generalitat de Catalunya 2019.
<http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/a>

ssetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf

Machimbarrena, J., Garaigordobil, M. i González-Cabrera, J. (2019). Variables familiares relacionadas con el bullying y el cyberbullying: una revisión sistemática. *Pensamiento Psicológico*, 17 (2), 37-56. Recuperat de: <https://doi.org/10.11e144/javerianacali.ppsi17-2.vfrb>

Monelos, E. (2015). Análisis de situaciones de acoso escolar o bullying en centros de Educación Secundaria de La Coruña (Tesis de Doctorat). Universitat da Coruña, La Corunya. Recuperat de: <https://redined.mecd.gob.es/xmlui/handle/11162/175524>

Monelos, E., Mendiri, P., i García-Fuentes, C. D. (2015). El bullying: revisión teórica, instrumentos y programas de intervención. *Revista de Estudios e Investigación en Psicología y Educación*, (02), 074-078. <https://doi.org/10.17979/reipe.2015.0.02.1299>

Núñez Peña, M. I. (2011). Diseños de investigación en Psicología. Recuperat de http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/20322/1/Dise%C3%B1o_de_investigaciones.pdf

Olweus, D. (1983). Acoso escolar, bullying, en las escuelas. Hechos e intervenciones. https://www.researchgate.net/profile/danolweus/publication/253157856_acoso_escolarbulying_en_las_escuelas_hechos_e_intervenciones/links/0f31753c7d61c06b1c000000/acoso-escolar-bulying-en-las-escuelas-hechos-e-intervenciones.pdf

ONG Bullying sin Fronteras (2018). Estadísticas de Bullying en España mayo. <https://bullyingsinfronteras.blogspot.com/2017/05/estadisticas-de-bullying-en-espana-mayo.html>

Ortega, R., Mora-Merchán J.A. i Mora, J. (1995). Cuestionario para profesores. Proyecto de investigación sobre intimidación y maltrato entre escolares. (SEC95-0659 plan nacional i+d). Universitat de Sevilla.

Ortega, R., i Del Rey, R. (2006). La mediación escolar en el marco de la construcción de la convivencia y la prevención de la violencia. *Avances En Supervisión Educativa*, (2).

Ortega, R., Del Rey, R. (2007). Violencia escolar: claves para comprenderla y afrontarla. *Escuela Abierta*, 10, 77-89.

Piñeiro, E. (2010). Características de las relaciones familiares y escolares y roles en la dinámica bullying en estudiantes de educación secundaria obligatoria. Tesis Doctoral. Universitat de Murcia. Facultat de Psicologia evolutiva i de l'educació .

Rodríguez- Gómez, D. (2018). El projecte de investigació. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Serrano, M. i Pérez, M. (2011). Formación del profesorado de educación secundaria obligatoria sobre el bullying. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 22, núm. 1, enero-abril, 2011, pp. 58-68 Asociación Española de Orientación y Psicopedagogía Madrid, España. Recuperat de: <https://www.redalyc.org/pdf/3382/338230787006.pdf>

ANNEXOS

Annex 1. Consentiment Informat

DECLARACIÓ DE CONSENTIMENT INFORMAT

TREBALL FINAL DE MÀSTER UNIVERSITARI EN PSICOPEDAGOGIA

Aquest document vol informar-vos sobre un treball (d'ara en endavant en direm "Estudi") al que us convidem a participar. Aquest Estudi el duu a terme un/a estudiant en el marc de l'assignatura Treball final de Màster i ha sigut aprovat pel professorat responsable de l'assignatura. La nostra intenció és que rebeu la informació correcta i suficient per a què pugueu decidir si accepteu o no participar en aquest Estudi. Us demanem que llegiu aquest document amb atenció i que ens formuleu els dubtes que tingueu.

Títol de l'estudi: *L'ASSETJAMENT ESCOLAR DES DE LA PERSPECTIVA DEL PROFESSORAT. Anàlisi dels coneixements i estratègies del professorat de 3r de primària a 4t d'ESO en la detecció i intervenció de l'assetjament escolar*

Objectiu de l'estudi: En aquest Estudi volem analitzar quins són els coneixements sobre assetjament escolar que tenen els mestres i professors de 3r de primària a 4t d'ESO de l'Escola XXX de Sabadell i conèixer quines estratègies utilitzen a l'hora de detectar i intervenir en un possible cas. Per a fer-ho, volem analitzar la mostra formada pels 12 mestres de l'Escola XXX (de 3r de primària a 6è de primària), pels 12 tutors de 1r a 4t d'ESO i pels 5 membres de l'Equip Directiu.

Responsable de l'estudi: *Mònica Salvador Carbó*

Jo, el Sr. _____ major d'edat, i en representació de l'Escola XXX com a Director Pedagògic, mitjançant el present document,

MANIFESTO QUE HE ESTAT INFORMAT DE LES QÜESTIONS SEGÜENTS RELACIONADES AMB L'ESTUDI:

La participació en aquest estudi per part de l'Escola XXX és voluntària i, si en qualsevol moment desitjo canviar la meva decisió, puc retirar el meu consentiment en qualsevol moment.

La participació en aquest estudi consisteix en un qüestionari que hauran de respondre els 12 professors de 3r a 6è de primària i els 12 tutors de 1r a 4t d'ESO, i un altre qüestionari l'Equip Directiu. Les dades personals recollides són: edat, sexe, curs tutoritzat, anys d'experiència docent, formació acadèmica i formació prèvia en assetjament escolar. La resta de dades són el grau de coneixement que tenen i les estratègies davant l'assetjament escolar. La persona Responsable del tractament de les dades personals és Mònica Salvador Carbó

Les dades personals seran recollides i tractades amb finalitats exclusivament docents i d'investigació i sense ànim de lucre.

Les dades seran anonimitzades, de manera que no es podrà conèixer la identitat a partir de les dades que es recullin.

Es guardarà secret sobre la informació que es facilita, i només es farà servir amb finalitat docent i d'investigació en el marc d'aquest Estudi, de manera que no es pugui identificar als participants en els resultats de l'estudi.

Seguint el principi de minimització, només es recolliran les dades mínimes que siguin necessàries per portar a terme l'Estudi, i una vegada hagi acabat la finalitat docent o de recerca que es derivi d'aquest estudi, es destruirà tota la informació de caràcter personal que hagin facilitat de forma definitiva.

He estat informat/da mitjançant de manera presencial sobre l'Estudi, sobre la seva finalitat i sobre les dades que es recolliran, i he consentit que l'escola participi en aquest Estudi.

El tractament de les dades de caràcter personal de tots els participants s'ajustarà al que es disposa al Reglament General de Protecció de Dades (UE) 2016/679 i a la Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals. D'acord amb el que s'estableix en aquesta legislació, podeu exercir els drets d'accés, modificació, oposició i supressió de les vostres dades de caràcter personal dirigint-vos al Responsable del tractament, identificat a continuació i a través dels canals de contacte establerts.

AUTORITZACIÓ A PARTICIPAR A L'ESTUDI:

Autoritzo al Sr./Sra. *Mònica Salvador Carbó*, Responsable de l'estudi, amb DNI número 34749173Z i correu electrònic personal *msalvadorca@uoc.edu* Estudiant de l'assignatura Treball Final de Màster (TFM) Del Màster Universitari de Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) perquè tracti les dades de caràcter personal facilitades per a la realització de la recerca descrita en el marc de l'Estudi indicat. A la taula següent es resumeix de manera esquemàtica com es tractaran aquestes dades:

Informació bàsica sobre protecció de dades personals	
Responsable del tractament	<i>Mònica Salvador Carbó</i> <i>msalvadorca@uoc.edu</i> XXX XX XX XX
Finalitats	Dur a terme les activitats de recerca detallades al marc de l'Estudi
Legitimació	Consentiment de l'interessat
Destinataris	Les dades seran utilitzades únicament per <i>Mònica Salvador Carbó</i> i no es comunicaran a tercers sense el seu consentiment, excepte en el supòsits previstos per la llei.
Drets dels interessats	Podreu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, suspensió, oposició, portabilitat i limitació enviant un correu electrònic a <i>msalvadorca@uoc.edu</i> adjuntant una fotocòpia del DNI o document acreditatiu de la seva identitat.

A _____, a ____ de _____ 20__

El Sr./La Sra. _____ (nom i firma)

Annex 2. Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar

QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ DELS CONEIXEMENTS I ESTRATÈGIES DE L'EQUIP DOCENT EN ASSETJAMENT ESCOLAR

Aquest qüestionari es planteja dins la investigació que es duu a terme en el Treball Final de Màster Universitari de Psicopedagogia. L'estudi es proposa analitzar l'assetjament escolar des de la perspectiva del professorat de 3r de primària a 4t d'ESO de l'Escola XXX, de Sabadell. La finalitat és conèixer el tipus de necessitats, els coneixements i les estratègies de l'equip docent en relació amb l'assetjament escolar.

Accepto participar i conec l'objectiu de la recerca

Dona Home

Edat: ..... Formació base: ..... Anys d'experiència docent: .....
Curs que tutoritzes: ..... Data: .....

Formació prèvia en assetjament escolar: SI NO

P1. Valora la importància que consideres que tenen els problemes següents en el funcionament del teu centre d'1 a 4. (1: poc important – 4: molt important)				
La falta de recursos i materials	1	2	3	4
La inestabilitat laboral	1	2	3	4
Els problemes d'aprenentatge dels alumnes	1	2	3	4
Conflictes i agressions entre alumnes	1	2	3	4
Falta de participació de les famílies	1	2	3	4
La comunicació i la relació entre el professorat	1	2	3	4

P2. Valora de l'1 al 4 la importància dels següents tipus de conflictes per a la convivència en un centre. (1: poc important – 4: molt important)				
Alumnes que no permeten que es faci classe adequadament	1	2	3	4
Assetjament entre alumnes	1	2	3	4
Vandalisme i destrossa d'objectes i material	1	2	3	4
Absentisme	1	2	3	4
Males maneres d'alumnes cap a professors	1	2	3	4
Males maneres de professors cap a alumnes	1	2	3	4

P3. Com a mestre o tutor, com actues cada vegada que es produeix algun d'aquests conflictes cap a un alumne? Encercla una o varies respostes amb les mesures que duus a terme.								
	Ignoro el fet	Faig fora de classe als implicats	Parlo a soles amb l'alumne o alumnes	Canvio de lloc a l'alumne	En parlem a classe	Parlo amb la família	Derivo al departament d'Orientació	Ho comunico a direcció
MESURES CONFLICTES								
És habitualment ignorat	1	2	3	4	5	6	7	8
L'impedeixen sovint participar	1	2	3	4	5	6	7	8
És insultat/insultada	1	2	3	4	5	6	7	8

Li posen sobrenoms que l'ofenen o el ridiculitzen	1	2	3	4	5	6	7	8
Parlen malament d'ell/ella	1	2	3	4	5	6	7	8
Li amaguen les seves coses	1	2	3	4	5	6	7	8
Li trenquen coses	1	2	3	4	5	6	7	8
El peguen	1	2	3	4	5	6	7	8
L'amenacen per fer-li tenir por	1	2	3	4	5	6	7	8
L'obliguen a fer coses que no vol	1	2	3	4	5	6	7	8

P4. Quan un alumne pateix algun d'aquests conflictes, on creus que es dona? Encercla una o varies respostes la ubicació d'aquests conflictes

UBICACIÓ CONFLICTES	Al pati	Als lavabos	Als Passadissos	A classe	Al menjador	A la sortida de l'escola	A qualsevol lloc	Fora de l'escola
És habitualment ignorat	1	2	3	4	5	6	7	8
L'impedeixen sovint participar	1	2	3	4	5	6	7	8
És insultat/insultada	1	2	3	4	5	6	7	8
Li posen sobrenoms que l'ofenen o el ridiculitzen	1	2	3	4	5	6	7	8
Parlen malament d'ell/ella	1	2	3	4	5	6	7	8
Li amaguen les seves coses	1	2	3	4	5	6	7	8
Li trenquen coses	1	2	3	4	5	6	7	8
El peguen	1	2	3	4	5	6	7	8
L'amenacen per fer-li tenir por	1	2	3	4	5	6	7	8
L'obliguen a fer coses que no vol	1	2	3	4	5	6	7	8

P5. Fins a quin punt consideres que l'equip docent i adults en general s'assabenten dels conflictes i assetjament entre alumnes? Encercla una resposta

Mai	1
A vegades	2
Sovint	3
Sempre	4

P6. Valora de l'1 al 4 la importància que creus que tenen les següents causes en les conductes de l'alumnat agressor (1: poca importància – 4: molta importància)				
Augment de la intolerància en la societat	1	2	3	4
Falta de disciplina escolar	1	2	3	4
Característiques personals de l'alumne	1	2	3	4
Problemes familiars	1	2	3	4
Context social	1	2	3	4
L'ampliació de l'edat d'escolarització	1	2	3	4
Tipus d'organització i clima del centre educatiu	1	2	3	4
Manca de normes i límits a casa	1	2	3	4

P7. Valora de l'1 al 4 la importància que creus que tenen les següents causes com a factors que expliquen perquè un alumne és agredit de manera continuada (1: poca importància – 4: molta importància)				
Característiques de la personalitat de l'alumne (manca d'autoestima, inseguretat, etc.)	1	2	3	4
Característiques físiques	1	2	3	4
Característiques psicològiques	1	2	3	4
Falta d'amics	1	2	3	4
Característiques familiars	1	2	3	4
Ser diferent per raons culturals, socials o religioses	1	2	3	4
Cerca de popularitat en el grup	1	2	3	4
No sap defensar-se	1	2	3	4

P8. Com a mestre/a o tutor/a, avalua de l'1 al 4 com has actuat al produir-se un conflicte. Encercla una resposta per línia.				
	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
De manera indulgent	1	2	3	4
Fomentant la seva participació	1	2	3	4
Donant responsabilitats	1	2	3	4
De manera autoritària	1	2	3	4
De manera passiva	1	2	3	4

P9. Valora entre 1 i 4 les següents frases segons el grau d'acord. Encercla una resposta per línia. (1: gens d'acord - 4: molt d'acord)				
Les relacions personals són un dels objectius més importants pel desenvolupament del meu currículum.	1	2	3	4
Els problemes de violència depenen, sobretot, del context social i familiar de l'alumnat.	1	2	3	4
Els mestres i professors es troben indefensos davant els problemes de disciplina i agressions dels alumnes.	1	2	3	4
Els pares dels alumnes sovint empitjoren les situacions de conflicte.	1	2	3	4
En situacions de conflicte, em sento recolzat per la resta de companys de la meua escola.	1	2	3	4
A la meua classe, acostumo a controlar i solucionar els conflictes i agressions.	1	2	3	4
Els mestres i professors, sense ajuda d'altres professionals, no estem preparats per resoldre els problemes de males relacions i violència que es pugui donar.	1	2	3	4
Per eliminar els problemes de violència és necessari que el claustre sencer agafi consciència i es decideixi a actuar.	1	2	3	4
Per eliminar els problemes de violència entre companys que es produeixen a l'escola, s'ha d'implicar a les famílies.	1	2	3	4

La càrrega lectiva i burocràcia impedeix dedicar-se a assumptes com els problemes de males relacions interpersonals.	1	2	3	4
Per eliminar els problemes de violència i millorar les relacions interpersonals, cal modificar el currículum escolar.	1	2	3	4
Considero que començar un projecte d'intervenció sobre assetjament i violència a l'escola és una bona idea.	1	2	3	4
M'agradaria participar en un projecte per a la prevenció de l'assetjament escolar i qualsevol tipus de violència dins l'escola.	1	2	3	4

P10. Respon a les següents preguntes:			
	Veritat	Fals	NS/NC
L'assetjament és una broma que es repeteix al llarg d'uns dies.			
Quan detectem una situació d'assetjament escolar, cal recórrer immediatament a la mediació escolar.			
Els observadors o espectadors de l'assetjament no han d'intervenir-hi en cap cas i s'han de mantenir neutrals.			
Per considerar-ho assetjament, cal que sigui una conducta intimidatòria, que es repeteix en el temps.			
La víctima d'un cas d'assetjament, se'n pot sortir per si mateixa si ho sap gestionar bé.			
Una de les millor maneres d'intervenir i erradicar l'assetjament és castigar a l'agressor o agressors davant de la resta de companys.			
El 10% dels alumnes de Catalunya pateixen o han patit assetjament escolar.			
La millor manera de prevenir l'assetjament escolar és treballant l'educació emocional dels alumnes.			
Fer córrer rumors sobre un alumne per part d'altres, pot arribar a ser una manera indirecte d'assetjament.			
No deixar participar a un alumne a l'hora de realitzar un treball de grup concret és una de les formes d'assetjament escolar.			

Annex 3. Qüestionari d'avaluació dels coneixements i estratègies de l'equip docent en assetjament escolar – Equip directiu

QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ DELS CONEIXEMENTS I ESTRATÈGIES DE L'EQUIP DOCENT EN ASSETJAMENT ESCOLAR – Equip Directiu

Aquest qüestionari es planteja dins la investigació que es duu a terme en el Treball Final de Màster Universitari de Psicopedagogia. L'estudi es proposa analitzar l'assetjament escolar des de la perspectiva del professorat de 3r de primària a 4t d'ESO de l'Escola XXX, de Sabadell. La finalitat és conèixer el tipus de necessitats, els coneixements i les estratègies de l'equip docent en relació amb l'assetjament escolar.

Accepto participar i conec l'objectiu de la recerca

Dona Home

Edat: ..... Anys d'experiència docent: .....

Data: ..... Formació prèvia en assetjament escolar: Si No

P1. Valora la importància que consideres que tenen els problemes següents en el funcionament del teu centre d'1 a 4. (1: poc important – 4: molt important)				
La falta de recursos i materials	1	2	3	4
La inestabilitat laboral	1	2	3	4
Els problemes d'aprenentatge dels alumnes	1	2	3	4
Conflictes i agressions entre alumnes	1	2	3	4
Falta de participació de les famílies	1	2	3	4
La comunicació i la relació entre el professorat	1	2	3	4

P2. Valora de l'1 al 4 la importància dels següents tipus de conflictes per a la convivència en un centre. (1: poc important – 4: molt important)				
Alumnes que no permeten que es faci classe adequadament	1	2	3	4
Assetjament entre alumnes	1	2	3	4
Vandalisme i destrossa d'objectes i material	1	2	3	4
Absentisme	1	2	3	4
Males maneres d'alumnes cap a professors	1	2	3	4
Males maneres de professors cap a alumnes	1	2	3	4

P3. Com a part de l'Equip Directiu, com creus que caldria actuar cada vegada que es produeix algun d'aquests conflictes cap a un alumna/e? Encercla una o varies respostes amb les següents mesures segons el conflicte:								
MESURES CONFLICTES	Ignorar el fet	Fer fora de classe els implicats	Parlar a soles amb l'alumne o alumnes	Canviar de lloc a l'alumne	Parlar-ne classe	Parlar amb la família	Derivar al departament d'Orientació	Comunicar-ho direcció
És habitualment ignorat	1	2	3	4	5	6	7	8
L'impedeixen sovint participar	1	2	3	4	5	6	7	8
És insultat/insultada	1	2	3	4	5	6	7	8

Li posen sobrenoms que l'ofenen o el ridiculitzen	1	2	3	4	5	6	7	8
Parlen malament d'ell/ella	1	2	3	4	5	6	7	8
Li amaguen les seves coses	1	2	3	4	5	6	7	8
Li trenquen coses	1	2	3	4	5	6	7	8
El peguen	1	2	3	4	5	6	7	8
L'amenacen per fer-li tenir por	1	2	3	4	5	6	7	8
L'obliguen a fer coses que no vol	1	2	3	4	5	6	7	8

P4. Fins a quin punt consideres que l'equip docent i adults en general s'assabenten dels conflictes i assetjament entre alumnes? Encercla una resposta

Mai	1
A vegades	2
Sovint	3
Sempre	4

P5. Quins creus que són els FACTORS CONDICIONANTS, des del punt de vista de l'Equip Directiu, per desenvolupar estratègies de prevenció, detecció i intervenció en l'assetjament escolar?

Annex 4. Dades gràfiques de la mostra

Figura 8. Gènere dels participants de la investigació. FONT: Elaboració pròpia

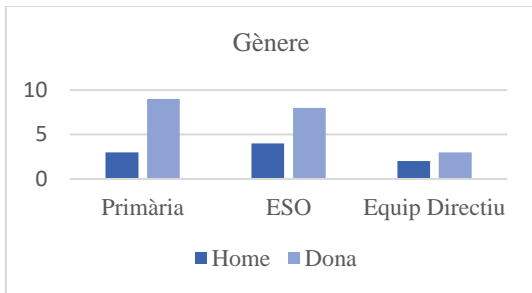

Figura 9. Edat dels participants. FONT: Elaboració pròpia

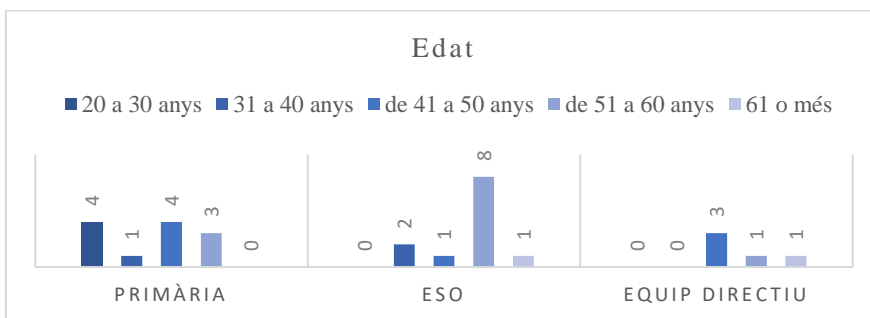
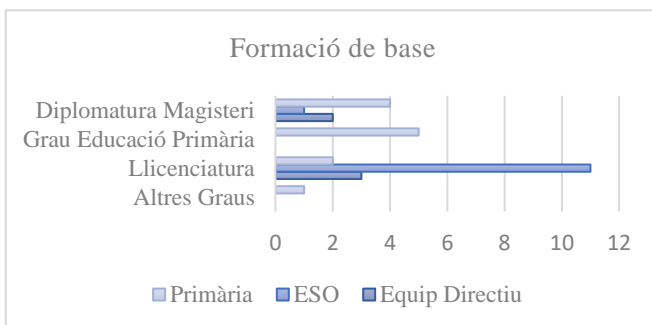

Figura 10. Formació base dels participants. FONT: Elaboració pròpia

Annex 5. Estratègies dels docents d'educació primària i de l'ESO davant situacions de conflicte

Figura 11. Estratègies de l'equip docent d'educació primària davant situacions de conflicte.
FONT: Elaboració pròpia

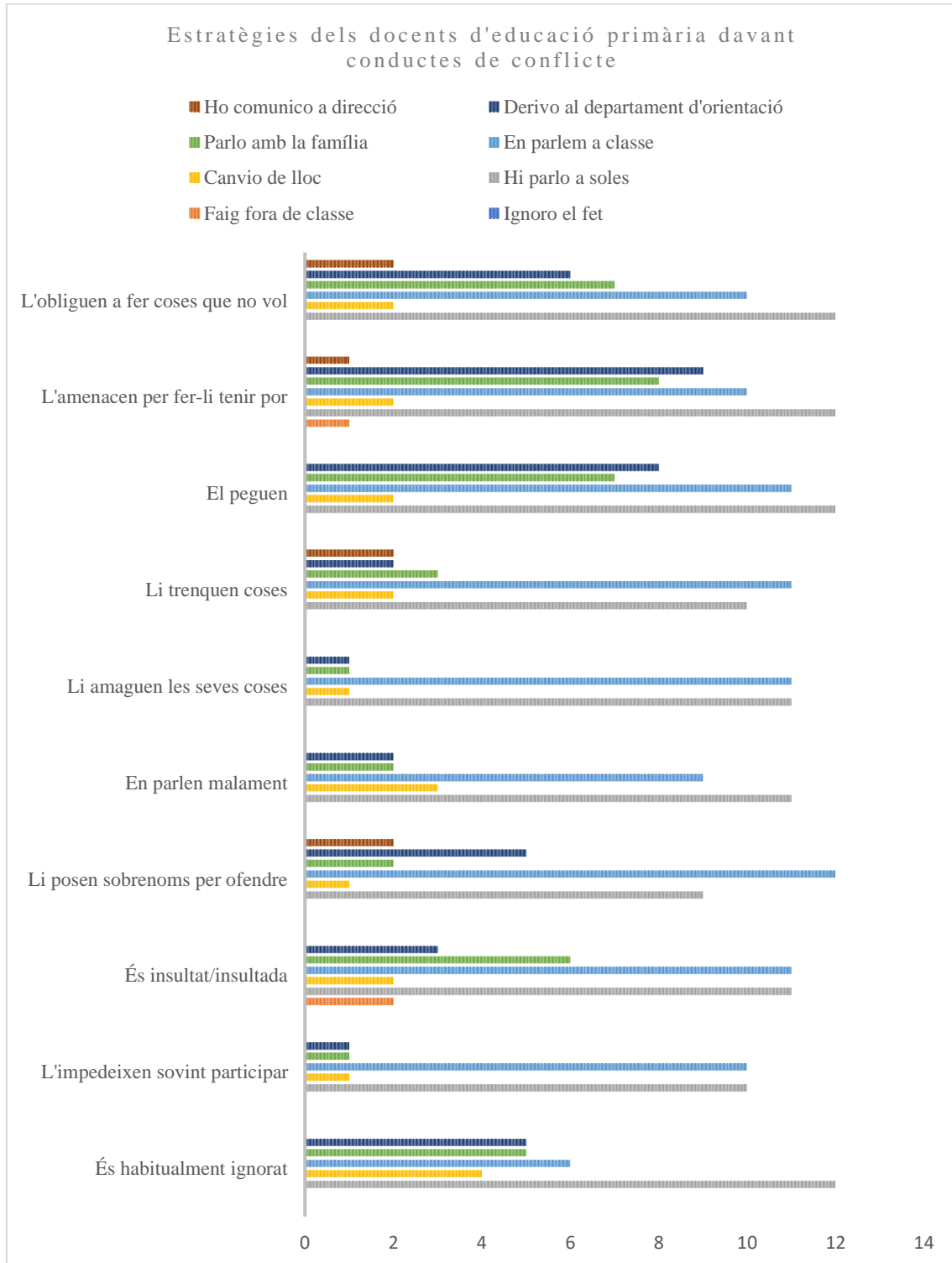

Figura 12. Estratègies de l'equip docent de l'ESO davant situacions de conflicte. FONT: Elaboració pròpia

